

UTM
UNIVERSITI TEKNOLOGI MALAYSIA

ULRS1032

KURSUS INTEGRITI DAN ANTI-RASUAH

SEKSYEN 11

KAJIAN KES:

**KAJIAN BERKAITAN TAHAP INTEGRITI DAN FENOMENA RASUAH DALAM
KALANGAN PENJAWAT AWAM DI MALAYSIA**

NAMA PENSYARAH:

DR MOHD RIZALUDIN BIN MAHMUD

NAMA AHLI KUMPULAN:

NURUL IKA SYAFINY BINTI AZHAR (A23CS0164)

WAN ALEEYA MAISARA BINTI WAN GHAZALI (A23KT0241)

THAM ZHI HENG (A23KT0233)

TAN YUKI (A23KT0291)

YAP JIA JUN (A23KT0299)

WOO CHENG SHUAN (A23CS0283)

KANDUNGAN

PENGHARGAAN	i
1.0 Pengenalan	1- 2
2.0 Pengenalan Tentang Kajian	2- 4
3.0 Methodologi Kajian	5
4.0 Dapatan Kajian dan Perbincangan	5-10
5.0 Cadangan dan Kesimpulan	10-11
RUJUKAN	11

PENGHARGAAN

Pertama sekali, kami Nurul Ika Syafiny Binti Azhar, Wan Aleeya Maisara Binti Wan Ghazali, Tham Zhi Heng, Tan Yuki, Yap Jia Jun, Woo Cheng Shuan ingin mengucapkan jutaan terima kasih kepada semua pihak yang telah membantu kami menyiapkan kerja kursus ini. Sepanjang menyiapkan kerja kursus ini, kami telah memperoleh banyak manfaat, pengetahuan, pengalaman dan teknik-teknik yang boleh kami gunakan pada masa hadapan.

Kami juga ingin mengucapkan terima kasih kepada pensyarah kursus integriti dan anti-rasuah kami iaitu Dr Mohd Rizaludin Bin Mahmud yang telah banyak membimbing, memberi tunjuk ajar dan nasihat sepanjang kami menyiapkan kerja kursus ini. Tanpa nasihat dan kesabaran beliau kami berkemungkinan tidak dapat menyiapkan kerja kursus ini dengan baik dalam masa yang ditetapkan.

Penghargaan ini juga buat kawan-kawan yang disayangi dan ahli kumpulan seperjuangan serta responden kami, terima kasih kerana sudi membantu. Jasa anda semua amat dihargai.

Sekian, terima kasih kepada semua.

1.0 Pengenalan

1.1 Latar Belakang Isu Semasa

Dasawarsa ini, isu berkaitan dengan integriti dan rasuah sering kali menjadi buah mulut oleh masyarakat di Malaysia. Pada 6 Jun 2023, Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) telah menangkap seorang penjawat awam di Johor untuk memberi penjelasan mengenai dakwaan kes rasuah yang telah berlarutan selama dua tahun. Wanita berusia 40 tahun itu yang juga sebagai ejen hartanah sambil menghadapi pertuduhan menerima rasuah berjumlah RM20,000. Dakwaannya penglibatan dalam rasuah terikat dengan peranannya dan penyalahgunaan kedudukannya dalam jabatan kerajaan.

1.2 Kronologi Isu

Kes ini diberikan perhatian pada 6 Jun 2023, kira-kira jam 5.30 petang, sementara wanita tersebut ditahan di pejabat SPRM Johor Bahru berikutan kehadirannya secara sukarela untuk membuat kenyataan siasatan. Rujuk kepada kenyataan wanita tersebut, kita mendapat bahawa antara 2021 dan 2022, dia telah meminta dan menerima rasuah daripada dua orang. Hal ini berlaku kerana dua orang yang memberi rasuah hendak mendapatkan lot yang bukan bumiputera untuk pembangunan perumahan Johor. Tambahan pula, wanita tersebut memujuk mangsanya bahawa pekerjaannya sebagai pengawai penguat kuasa di sebuah agensi kerajaan akan menjamin kemasukan mereka ke lot-lot tersebut. Selepas itu, kes disiasat ketika ini mengi Akta SPRM 2009 Seksyen 17(a).

1.3 Punca Isu Semasa

Punca berlaku kes rasuah tersebut boleh diterangkan daripada pelbagai perspektif. Dari perspektif individu, punca kes ini adalah gabungan kelakuannya yang tidak berintegriti dan beretika. Hal ini demikian kerana, wanita tersebut telah melanggar peraturan yang ditetapkan dan menyalahgunaan kuasanya sebagai seorang penjawat awam hanya disebabkan oleh tarikan

keuntungan kewangan. Tindakan tersebut telah memecahkan amanah kerana dia menggunakan kuasanya untuk kepentingan peribadi dan mengelirukan individu dengan menjanjikan mereka akses ke lot perumahan yang dia mungkin tidak mempunyai kuasa untuk menyerahkannya. Selain itu, punca kes ini boleh diterangkan dari perspektif pihak kerajaan. Hal ini demikian kerana dasar yang dikuatkuasakan oleh kerajaan adalah longgar dan kurang ketegasan dilihat. Sebagai contoh, pihak berkuasa kurang mengambil tindakan terhadap pegawai yang menyeleweng sehingga gejala rasuah dan penyalahgunaan kuasa ditimbulkan.

1.4 Objektif kajian

- ✓ Meningkatkan pemahaman dan memberi kesedaran kepada masyarakat tentang keburukan rasuah
- ✓ Melahirkan penjawat awam yang berintegriti, bertanggungjawab dan bermaruah
- ✓ Mengkaji punca berlakunya kes rasuah dan penyalahgunaan kuasa

2.0 Kajian Literature

2.1 Konsep Integriti dan Rasuah

Pada era globalisasi ini, jenayah rasuah semakin berleluasa dalam negara kita. Perkara ini sering berlaku kerana wujudnya individu yang tidak berintegriti dan mengamalkan rasuah daripada pelbagai pihak. Integriti individu merupakan sifat utama yang dapat melahirkan jati diri produktif dan berkualiti dalam setiap perlakuan. Integriti boleh mempengaruhi kecermelangan seseorang dalam pendidikan, kerjaya dan juga kehidupan harian. Integriti juga merupakan satu faktor yang penting untuk membuat keputusan secara rasional. Antara ciri bagi individu yang berintegriti ialah bertanggungjawab, amanah, jujur dan sentiasa hormat kepada orang lain. Di samping itu, integriti hendaklah dipupuk dalam setiap kalangan masyarakat bagi melahirkan insan yang bertanggungjawab dalam setiap perlakuan mereka. Antara kepentingan integriti kepada sesebuah negara adalah melahirkan insan yang dapat berbakti kepada negara, khususnya penjawat awam dalam pelbagai jabatan Malaysia untuk mewujudkan pentadbiran negara yang cekap. Selain itu, integriti individu juga penting dalam mengelakkan diri daripada

penyalahgunaan kuasa dan membuat setiap keputusan yang sesuai. Terdapat juga beberapa implikasi jika individu tidak berintegriti iaitu menjejaskan keharmonian negara kerana ini akan mewujudkan suasana negara yang buruk dalam kalangan rakyat Malaysia dan nama negara juga akan dijejaskan. Tambahan pula, ekonomi negara juga akan dipengaruhi kerana pihak pelabur diluar negara tidak mempunyai keyakinan kepada negara kita. Sementara itu, perbuatan individu yang tidak berintegriti juga akan menghilangkan kepercayaan dan keyakinan orang lain.

Berdasarkan Kamus Dewan Bahasa dan Pustaka rasuah bermaksud pemberian atau sogokan . Rasuah merupakan wang yang diberikan kepada pihak lain untuk menyembunyikan sesuatu atau menerima sesuatu manfaat atau barangan dengan mudah tetapi salah dibawah undang-undang negara. Amalan rasuah boleh memberi kesan buruk kepada Pembangunan negara kerana boleh menjejaskan struktur pentadbiran negara. Oleh itu, tindakan antirasuah adalah sangat penting dalam negara. Sebagai contohnya, pihak berkaitan memberikan pendidikan kepada masyarakat umum adalah antara cara yang paling berkesan untuk menghentikan rasuah dalam negara. Dari kaca mata yang lain, amalan rasuah dalam kalangan penjawat awam juga boleh dibanteras dengan perlaksanaan undang-undang dan hukuman yang tegas. Umum mengetahui, Suruhajaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) sebagai penguatkuasa yang memantau dan bertindak ke atas salah laku yang berkaitan dengan rasuah.

Kesimpulannya, Masyarakat umum perlu sentiasa diingatkan supaya tidak terjebak dengan gejala rasuah. Pemberian dan penerimaan rasuah wajar diberi hukuman yang berat sebagai pengajaran kepada orang lain. Gejala rasuah sering berlaku kerana sifat individu yang tidak mengambil tahu tentang kesan buruk jika melakukan rasuah. Setiap pihak dalam nagara hendaklah menjalankan obligasi masing-masing supaya Masyarakat akan sentiasa mementingkan integriti individu.

2.2 Perbandingan antara integriti dan isu rasuah di Malaysia dan antarabangsa

Pada masa ini, isu integriti dan rasuah dalam kalangan penjawat awam semakin menjadi barah meremak ke seluruh organisasi sehingga menyebabkan perkhidmatan awam dipandang jina dan jelek oleh masyarakat. Antara faktor menyumbang perubahan dalam system nilai Masyarakat mengakui modenisasi hingga mewujudkan sikap tidak bertanggungjawab dan tidak berintegriti. Oleh itu, perbandingan antara integrity dan isu rasuah di Malaysia dan antarabangsa harus dibincangkan.

Gejala rasuah berlaku dalam pilihan raya negeri Sabah. Gejala rasuah dianggap serius dan merupakan kesalahan tidak kira iaitu pilihan raya umum ataupun pilihan raya negeri. Sebagai contoh, seseorang calon boleh dianggap melakukan rasuah dengan menawarkan barangan atau makanan dan minuman secara percuma kepada pengundi sempena pilihan raya dijalankan. Ia akan memaparkan tingkah laku tersebut adalah penghargaan supaya pengundi memilih mereka. Hal ini akan menunjukkan kesalahan di dalam Seksyen 8 Akta Kesalahan Pilihan Raya 1954 mengenai penjamuan. (Musa, 2022) Bukan itu sahaja, ‘duit kopi’ juga merupakan salah satu gejala rasuah yang harus dipandang serius di Malaysia. Misalnya, seorang pelancong China masuk ke Malaysia diminta ‘duit kopi’ sebanyak RM18,000 oleh beberapa orang pegawai imigresen di KLIA. Jelasnya, kes tersebut melibatkan seorang pelancong asing yang dikatakan tidak memenuhi syarat kemasukan ke negara ini sebagaimana yang ditetapkan oleh Jabatan Imigresen Malaysia (JIM). (Ayub, 2023)

Seterusnya, di antara asia pasifik, terdapat risiko rasuah yang rendah apabila berurusan dengan polis Jepun. Kurang daripada satu rakyat Jepun daripada sepuluh rakyat menganggap kebanyakan atau semua pegawai polis sebagai rasuah. Kerajaan Jepun juga mempunyai mekanisme yang berkesan untuk menyiasat dan menghukum penderaan dan rasuah untuk meminimumkan risiko sewenang-wenangnya polis. Tambahan pula, presiden Taiwan dipilih oleh rakyat Taiwan secara demokrasi sejak tahun 1996. Selepas tahun 2008, pembelian undi dikurangkan disebabkan oleh penggubalan undang-undang. Ia agak biasa dalam kalangan parti perbandaran dan majlis daerah dan bandar, tetapi agak ramai orang telah ditangkap. (Erin, 2022)

Kesimpulannya, sebab utama isu-isu rasuah berlaku di Malaysia adalah kerana pihak bertanggungjawab tidak memberikan hukuman dan tindakan yang serius terhadap pesalah. Oleh sebab itu, isu-isu tidak dapat memperbaiki dan akan sentiasa diulangkan dalam masa hadapan. Walaubagaimanapun, negara lain yang disebut atas mencuba mengatasi masalah rasuah seperti mengambil tindakan saksama yang dikenakan terhadap pesalah rasuah tanpa mengira kedudukan. Hal ini akan dapat meningkatkan kepercayaan dan keyakinan rakyat. Kesannya, negara mereka dapat terus maju dan muncul sebagai negara kelas pertama di pentas dunia.

3.0 Methodologi Kajian

3.1 Responden Kajian

Perkara pertama yang perlu dikenal pasti sebelum memulakan kajian ini ialah memastikan golongan yang dikaji memenuhi syarat tajuk kajian kami. Oleh itu, kami berusaha untuk mendapatkan dalam kalangan penjawat awam yang berpengalaman bekerja di sektor kerajaan bersesuaian dengan tajuk kumpulan kami iaitu kajian terhadap integriti dan kes rasuah dalam kalangan penjawat awam .

3.2 Kaedah Pengumpulan Data

Kaedah soal selidik dalam bentuk Google Form telah digunakan untuk tujuan pengumpulan data bagi tugas kajian ini. Seramai soal selidik telah dihantar kepada para responden melalui aplikasi Whatsapp. Sebelum borang soal selidik diberikan kepada responden untuk dijawab, kami telah memastikan responden terdiri daripada penjawat awam terlebih dahulu bagi memastikan mereka memenuhi syarat kajian kami. Beberapa soalan berkaitan integriti dan kes rasuah telah dikemukakan dalam borang tersebut untuk dijawab oleh responden serta membolehkan mereka memberi pendapat berkaitan integriti dan rasuah dalam sektor kerajaan Malaysia. Borang soal selidik boleh didapati melalui link berikut: <https://forms.gle/4qGocnNkxYcANh8N8>

4.0 Dapatan Kajian dan Perbincangan

4.1 Analisis Maklumat Demografi Responden

Dalam bahagian ini, maklumat tentang latar belakang responden seperti jantina, jawatan dan umur telah dianalisis dan dirumuskan. Tujuan analisis ini adalah mengetahui latar belakang semua responden dan lebih mudah dirujuk dan difahami.

Maklumat Demografi	Bilangan	Peratusan(%)
1. Jantina		
Lelaki	27	30.7
Perempuan	61	69.3
2.Sektor Pekerjaan		
Pasukan Polis	2	2.3
Angkatan Tentera	2	2.3
Perkhidmatan Pengangkutan	2	2.3
Perkhidmatan Kehakiman	31	35.2
Perkhidmatan Pendidikan	43	48.9
Perkhidmatan Awam Negeri	1	1.1
Perkhidmatan Perubatan dan Kesihatan	7	8
Kewangan	31	35.2
3.Umur		
20 dan ke bawah	2	2.3
21-30 tahun	16	18.2
31-40 tahun	27	30.7
41-50tahun	31	45.2
50 tahun ke atas	12	13.6

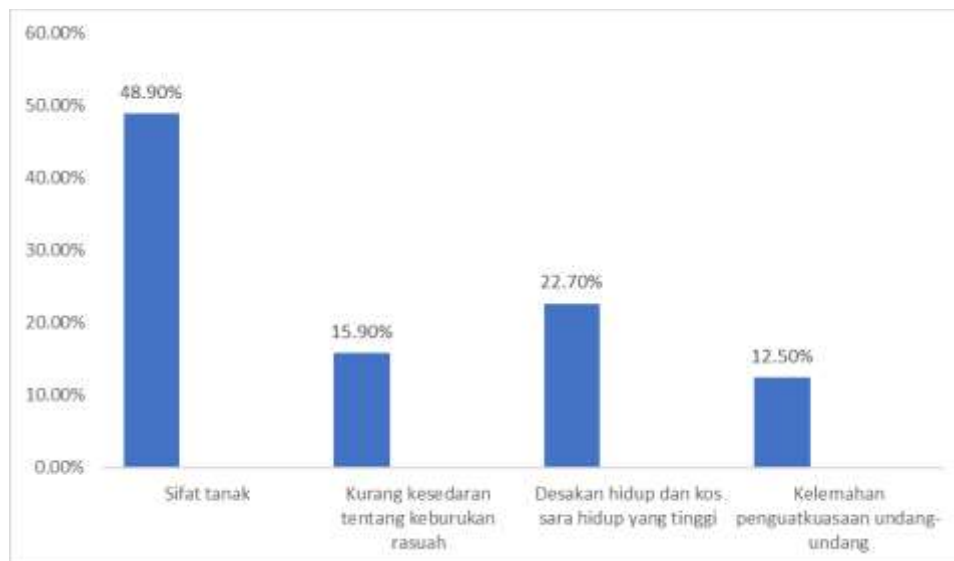
Jadual 1: Ringkasan Maklumat Demografi Responden

Berdasarkan Jadual 1, dapat diperhatikan bahawa bilangan dan peratusan responden daripada segi jantina, sektor pekerjaan, dan umur. Seramai 61 orang bersamaan 69.7% daripada 88 responden adalah perempuan dan selebih 30.7% merupakan lelaki. Terdapat jurang responden yang dipilih berbeza jantina supaya mendapat pandangan daripada kedua-dua jantina untuk menjamin maklumat yang dikumpul tidak tertumpu dan berpihak kepada satu jantina sahaja. Faktor peratusan responden jantina perempuan lebih tinggi adalah disebabkan oleh kebanyakan warga perkhidmatan pendidikan yang merupakan sektor paling ramai responden terdiri daripada perempuan .

Dalam kategori sektor pekerjaan, pasukan polis, angkatan tentera dan perkhidmatan pengangkutan mempunyai peratusan yang sama iaitu sebanyak 2.3%. Manakala, sektor

perkhidmatan kehakiman dan kewangan mempunyai peratus responden yang sama iaitu 35.2%. Sektor pekerjaan yang mempunyai peratus responden yang paling banyak merupakan sektor pendidikan dengan peratus sebanyak 48.9 peratus. Untuk sektor perkhidmatan awam negeri dan perkhidmatan perubatan masing-masing mempunyai 1.1% dan 8% responden.

Bagi kategori umur, kumpulan umur 31-40 tahun mempunyai bilangan responden yang paling banyak iaitu sebanyak 30.7% daripada jumlah keseluruhan. Manakala kumpulan umur yang mempunyai bilangan responden paling kurang ialah umur 20 dan ke bawah dengan bilangan responden 2 orang bersamaan 2.3%. Bagi kategori umur 21-30 tahun, 31-40 tahun dan 41-50 tahun masing-masing mempunyai peratus responden sebanyak 18.2%, 30.7% dan 13.6%.

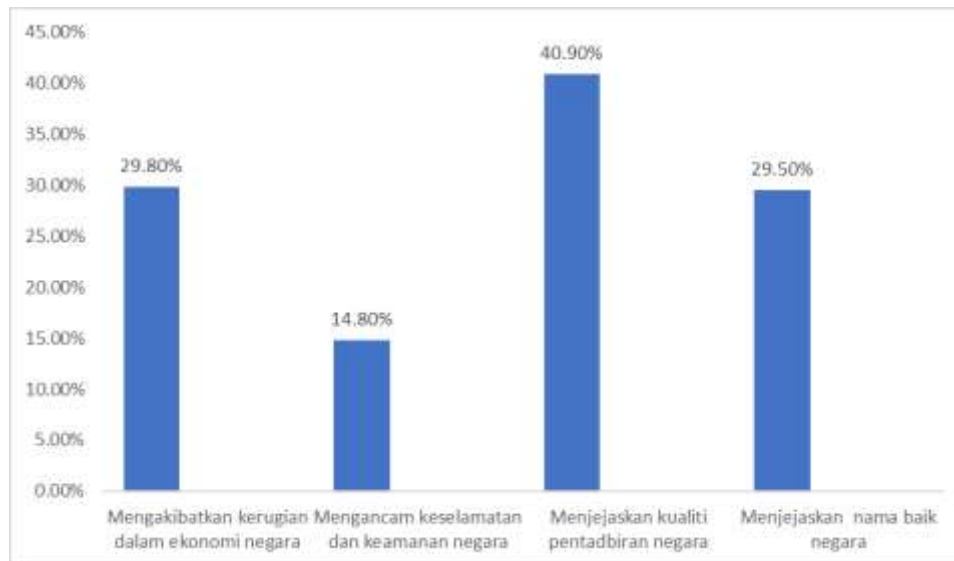
Rajah 1: Analisis terhadap punca berlakunya rasuah dalam kalangan penjawat awam

Sumber: Lapangan Kajian 2023

Berdasarkan rajah 1, majoriti responden iaitu sebanyak 48.9% bersamaan dengan 43 orang responden mengatakan bahawa sifat tamak seseorang penjawat awam merupakan faktor penyebab mereka menerima rasuah, manakala faktor kelemahan penguatkuasaan undang-undang mempunyai bilangan responden yang paling kurang iaitu sebanyak 12.5% bersamaan 11 orang. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa bilangan responden yang merasakan sifat tamak

seseorang adalah punca rasuah lebih banyak berbanding kelemahan penguatkuasaan undang-undang. Dapatan kajian ini nyata selari dengan kenyataan daripada Sinar Harian pada 02 Julai 2021 yang menyatakan bahawa jenayah rasuah berlaku apabila sifat integriti seseorang itu lemah selain wujud sifat tamak dalam diri kerana ingin hidup mewah melebihi daripada pendapatan yang diperoleh (Azlim 2021). Tambahan pula, masyarakat kini sering menunjukkan kemewahan mereka di media sosial yang mana akan menimbulkan rasa iri hati seseorang sehinggalah tidak boleh mengawal sifat tamak mereka. Oleh itu, ternyata nilai integriti yang rendah dan sifat tamak seseorang penjawat awam merupakan penyebab individu tersebut melakukan amalan rasuah.

4.3 Analisis kesan utama kepada negara apabila berlaku gejala rasuah dalam kalangan penjawat awam

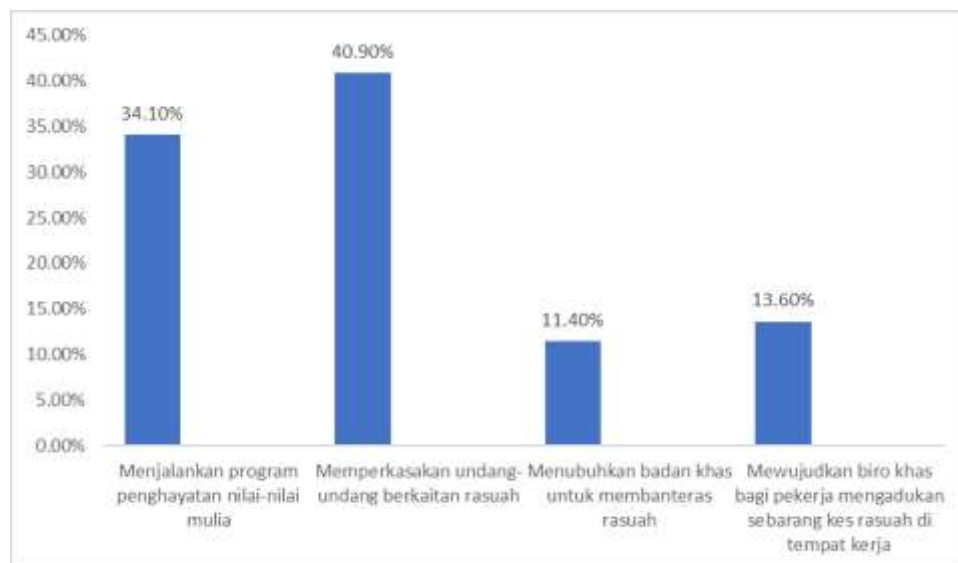
Rajah 2: Analisis terhadap kesan utama kepada negara apabila berlaku gejala rasuah dalam kalangan penjawat awam

Sumber: Lapangan Kajian 2023

Berdasarkan rajah 2, majoriti responden iaitu sebanyak 40.9% bersamaan dengan 36 orang responden mengatakan bahawa kesan utama apabila penjawat awam mengamalkan rasuah

ialah menjejaskan kualiti pentadbiran negara manakala kesan akan mengancam keselamatan negara merupakan pilihan responden minoriti iaitu sebanyak 14.8 peratus daripada jumlah keseluruhan bersamaan 13 orang. Dapatan ini nyata selari dengan rencana khas yang dikeluarkan oleh Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) yang menyatakan bahawa sistem pentadbiran negara tidak akan berfungsi dengan baik kerana wujudnya saluran lain iaitu rasuah selain sistem itu (Faridah,2020). Hal ini dikatakan demikian kerana, sistem pentadbiran yang dirancang bagi melicinkan sesuatu urusan telah diganggu oleh amalan rasuah dalam kalangan sesetengah penjawat awam yang mana matlamat asal atau kualiti hasil kerja telah berubah. Pendek kata, kualiti pentadbiran negara yang terjejas merupakan kesan utama apabila penjawat awam di negara ini mengamalkan rasuah

4.4 Analisis langkah paling berkesan dalam mengatasi masalah amalan rasuah dalam kalangan penjawat awam di Malaysia

Rajah 3: Analisis terhadap langkah paling berkesan dalam mengatasi masalah amalan rasuah dalam kalangan penjawat awam di Malaysia

Sumber: Lapangan Kajian 2023

Berdasarkan rajah 3, cadangan langkah yang paling berkesan untuk mengangani rasuah dalam kalangan penjawat awam ialah memperkasakan undang-undang berkaitan rasuah. Cadangan ini mendapat sambutan majoriti responden iaitu seramai 40.9% bersamaan 36 orang daripada jumlah 88 orang leseluruhan. Dapatan ini nyata selari dengan kenyataan seorang

pensyarah Universiti Putra Malaysia bernama Prof Madya Dr Amini Amir Abdullah dalam berita Bernama, dimana beliau cadangkan agar kerajaan pinda hukuman penjara minimum bagi Akta Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia Seksyen 16(a),(b) itu daripada penjara tidak lebih 14 hari kepada tidak kurang daripada dua tahun (Basir, 2022). Hal ini dikatakan demikian kerana, para penjawat awam akan bimbang akan hukuman tegas yang dilaksanakan lalu tidak berani untuk mengamalkan atau menerima rasuah. Oleh itu, jelaslah bahawa cadangan yang paling berkesan untuk mengangani rasuah dalam kalangan penjawat awam ialah memperkasakan undang-undang berkaitan rasuah.

5.0 Kesimpulan dan Cadangan

Kesimpulannya, tajuk kajian kes integriti dan anti rasuah ini ialah kajian berkaitan tahap integriti dan fenomena rasuah dalam kalangan penjawat awam di Malaysia. Kajian ini dilakukan bertujuan untuk mengenal pasti punca berlakunya rasuah di kalangan penjawat awam dan meningkatkan kesedaran individu dengan membantu individu dan organisasi memperoleh pemahaman yang lebih mendalam tentang cara dan punca berlaku rasuah serta langkah-langkah mengatasi rasuah. Menurut dapatan kajian yang diperoleh daripada soal selidik, punca berlakunya rasuah adalah sifat tamak seseorang individu tersebut, kurang kesedaran tentang keburukan rasuah, desakan hidup dan kos sara hidup yang tinggi serta kelemahan penguatkuasaan undang-undang, kesannya adalah mengakibatkan kerugian dalam ekonomi negara, mengancam keselamatan dan keamanan negara, menjejaskan kualiti pentadbiran negara dan menjejaskan nama baik negara, manakala cara mengatasinya adalah menjalankan program penghayatan nilai-nilai mulia, memperkasakan undang-undang berkaitan rasuah, menubuhkan badan khas berkaitan rasuah, dan mewujudkan biro khas untuk pengaduan kes rasuah di tempat kerja.

Peranan semua pihak yang terlibat dalam pencegahan rasuah amat penting bagi meningkatkan tahap integriti dalam kalangan penjawat awam. Terdapat langkah-langkah bagi membanteras kegiatan rasuah dalam kalangan penjawat awam antaranya pihak kerajaan mewujudkan program peningkatan jati diri di jabatan-jabatan dan agensi-agensi kerajaan. Hal yang demikian bertujuan untuk meningkatkan integriti dalam sektor awam supaya penjawat awam tidak terlibat dalam gejala rasuah, penyalahgunaan kuasa serta penyelewengan (Yusof,

t.t.). Kedua, pihak kerajaan melaksanakan penguatkuasaan undang-undang dan hukuman bagi kesalahan rasuah. Pelaksanaan ini bertujuan untuk memberi kesedaran tentang bahaya rasuah jika tidak dibendung dalam kalangan penjawat awam. Hukuman yang berat juga akan menyebabkan pengamal rasuah untuk mengambil keputusan yang rasional selain melakukan rasuah dalam hal kerja. Maka, pekerjaan akan lebih telus dan berintegriti, sekaligus dapat meningkatkan mutu perkhidmatan awam kerajaan. Ketiga, pembentangan LKAN di setiap sidang parlimen. Hal ini dilaksanakan bagi membenarkan Laporan Ketua Audit Negara dibentangkan dalam sidang parlimen. Perkara ini bertujuan bagi menjalankan siasatan dengan segera setelah isu penyelewengan dan salahlaku yang dikenalpasti dalam jabatan-jabatan kerajaan yang terlibat (SPRM, 2020). Inisiatif ini dilaksanakan bermula pada tahun 2013 oleh SPRM bagi membanteras rasuah di jabatan-jabatan kerajaan dengan lebih sistematik.

RUJUKAN

Erin Hale. (2022, November 23). Taiwan Struggles to Shake Off Era of Corruption in Local Politics. Dipetk daripada,
<https://www.voanews.com/a/taiwan-struggles-to-shake-off-era-of-corruption-in-local-politics/6846530.html>

Musa, M. F. (2022). Rasuah Dan Politik Wang Dalam Busa Hati (2002) Karya Arena Wati: Corruption And Money Politics In Busa Hati (2002) By Arena Wati. Jurnal Melayu Sedunia, 5(1), 69-88. [Pdf]

Mohamad Hisyamuddin Ayub. (2023, Julai 4). Insiden kecoh di KLIA: SPRM buru dalang minta RM18,000. Dipetik daripada,
<https://www.sinarharian.com.my/article/266414/berita/semasa/insiden-kecoh-di-klia-sprm-buru-dalang-minta-rm18000>

Muhammad Basir Roslan (28 September 2022) BFokus Undang Rasuah, Hukuman Perlu Lebih Berat – Pemerhati. Dipetik daripada,
https://www.bernama.com/bm/b_fokus/v2/news.php?id=2124356

Mohd Azlim Zainury(2 JULAI 2021) Tamak Mahu Hidup Mewah Punca Rasuah. Dipetik daripada <https://www.sinarharian.com.my/article/147611/khas/wacana/tamak-mahu-hidup-mewah-punca-rasuah>

Scribd. (n.d.). Menangani Rasuah Dalam perolehan awam 2020 my 06012021. Scribd. Dipetik daripada, <https://www.scribd.com/document/508597029/Menangani-Rasuah-Dalam-Perolehan-Awam-2020-My-06012021>

Sistem, P. (2022, September 22). Garis Panduan pemberian Dan Penerimaan hadiah di Dalam Perkhidmatan Awam (Membatalkan spp bil. 8 tahun 1968, SPP bil. 19 Tahun 1969, SP am bil. 7 tahun 1984, SP Perbendaharaan Bil. 13 Tahun 1986 dan PP Bil. 3 tahun 1989). Portal PPSPP. Dipetik daripada <https://docs.jpa.gov.my/ppspp/index.php/urusan-perkhidmatan-2/item/497-garis-panduan-pemberian-dan-penerimaan-hadiah-di-dalam-perkhidmatan-awam-membatalkan-spp-bil-8-tahun-1968-spp-bil-19-tahun-1969-sp-am-bil-7-tahun-1984-sp-perbendaharaan-bil-13-tahun-1986-dan-pp-bil-3-tahun-1989.html>

Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (n.d) Mencegah Rasuah: Pendekatan Integriti Dan Tadbir Urus Yang Berkesan. Dipetik daripada , <https://www.ilkap.gov.my/download/kertaspenyelidikan/Research16.pdf>

Yusof b. Pon & Zaheruddin Othman. (2010). *Pembangunan Intergriti di Malaysia* [pdf]. Dicapai pada 6 November 2023 daripada, [https://repo.uum.edu.my/id/eprint/1510/1/Yusof_b._Pon\[1\].pdf](https://repo.uum.edu.my/id/eprint/1510/1/Yusof_b._Pon[1].pdf)